

Yoel Kitobi va Laodikiya Ettinchi kun adventistlar jamoati - Yigirma uchinchi raqam

Jeff Pippenger

2026-01-04

Yigirma uchinchi bob

Yigirma ikkinchi maqolada men shunday yozgan edim: “So‘ngra o‘n birinchi bobda tanlangan xalqning nasabnomasi Shemdan Abramgacha bo‘lgan o‘nta ism orqali ifodalanadi. O‘n birinchi bob Bobil minorasi haqidagi hikoyadir, ammo ayni paytda Ibrohim timsolida ifodilangan tanlangan xalqning nasabnomasidir. O‘n birinchi bob Xudo bilan uch karra ahdga kirishi lozim bo‘lgan tanlangan xalqni tanishtiradi. Uchinchi va yakuniy bosqich yigirma ikkinchi bobdagi Ishoqning qurbon qilinishi edi. “O‘n bir” bobi alfa boshlanish, “yigirma ikki” bobi esa omega yakundir. Ismlarning ma‘nosida Xudoning ovozi eshitish uchun talab etiladigan imon, Uning Kalomining raqamlanishida Uning ovozi eshitish uchun talab etiladigan imondan hech qanday farq qilmaydi.”

O‘n birinchi bob Qobilning ahdini va Hobilning ahdini taqdim etadi. Biz yillar davomida qayta-qayta shuni ko‘rsatib kelganmizki, Bobil minorasining bashoratli xususiyatlari qalbaki bir ahdni ifodalaydi. To‘fondan keyin, to‘fondan oldin Adan darvozasi oldida sajda qilishdan, to‘fondan keyin esa sajda qurbongohda bo‘lishi kerak bo‘lgan bir davrlar almashinuvi yuz berdi. Qurbongohning Muqaddas Kitobga xos aniq talablari bor edi. U tabiiy toshdan qurilishi, toshga inson qo‘li bilan urib-parchalash yoki kesib yo‘nish tegmasligi kerak edi. U qorishmasiz, tosh ustiga tosh qo‘yib bunyod etilishi lozim edi.

Minoraning safdoshlariga nom chiqarish, ya‘ni fe‘l-atvorni namoyon etish, minoraning maqsadi edi. Minorada biz insonning o‘zini o‘zi qutqarishga urinayotganini va o‘zini osmon xudolari kabi yuksaltirayotganini ko‘ramiz. Minora o‘zini o‘zi qutqara oladi, deb o‘ylaydigan va Zabur 83 dagi o‘nta shoh kabi yuksaltirilishi kerak, deb hisoblaydigan jamoatning timsolidir; ular Muqaddas Kitob bashoratidagi yovuz fitnada, yakshanba qonuni joriy etilganda, papalik boshini yuksaltiradilar.

Osafning qo‘shig‘i yoki Zaburi. Ey Xudo, sukut saqlama; jim turma va osoyishta bo‘lib qolma, ey Xudo. Zero, mana, dushmanlaring g‘alayon ko‘tarmoqda; Sendan nafratlanuvchilar esa bosh ko‘tardilar. Zabur 83:1, 2.

Dunyo endigina Nuhning to‘foni bilan vayron qilingan edi, va Xudo to‘fondan oldingi dunyo uchun sinov muddatining yakunini belgilaganining sababi shuki, insonning xayollari muttasil yovuz bo‘lib qolgan edi. Muqaddas Kitob birlik haqida turli yo‘llar bilan so‘zlaydi, ulardan biri “ko‘zma-ko‘z ko‘rish”dir. Ikkita kishi kelishmagan holda birga yura oladimi?

Endi, ey birodarlar, Rabbimiz Iso Masihning nomi bilan sizlardan iltijo qilamanki, hammangiz bir xil gapiringlar va orangizda bo‘linishlar bo‘lmasin; balki bir fikrda va bir hukmda to‘la uyg‘unlashgan bo‘linglar. 1 Korinfliklarga 1:10.

Xudo Nimrodning shohligi ustidan hukm chiqarganida tilni chalkashtirganining o‘zi shuni ko‘rsatadiki, chalkashlikdan avval ularning barchasi birlikda edi, va demak, ularning barchasi bir xil xususiyatga ega edi; bu xususiyat esa, ayni shu bobda Ibrohim orqali ifodalanganlardan farqli o‘laroq, insoniy amallarga asoslangan din edi. Som Nimrod davrida sodiq bir jon edi. Tarixchilar Somni Egamiz oldidagi qudratli isyonchi bo‘lgan Nimrodni o‘ldirgan shaxs sifatida ko‘rsatadilar. Tarixchining fikrlarisiz ham mazkur nuqta o‘z kuchida qoladi, chunki Som ahd odami bo‘lib, u o‘z nasabini ahd odami bo‘lgan Nuhga, Nuh esa o‘z nasabini ahd odami bo‘lgan Setga bog‘laydi; Set esa Odam Atoning bevosita avlodi bo‘lgan va yana bir ahd odami bo‘lgan ukasi Hobilning o‘rnini egallash uchun ahd tarixiga kirib kelgan edi.

Ibtido 11-bob — Masih va Shayton o‘rtasidagi buyuk kurash bo‘lib, hayot ahdi va o‘lim ahdi kontekstida namoyon bo‘ladi. Nimrod Egamiz oldida buyuk ovchi sifatida gavdalanadi, chunki u ko‘plab tarafdorlarga ega bo‘lgan jamoatni ifodalaydi. Abram esa, Shem orqali, tarafdorlari oz bo‘lgan jamoatni ifodalaydi. Nimrod o‘z minorasini qurayotgan paytda Shem ahd odami edi, biroq o‘n birinchi bobdagi ikki ahd Shem va Nimrod orqali emas, balki Nimrod va Ibrohim orqali ifodalanadi. Pavlus bu payg‘ambarlik qoidasini ravshan belgilab beradi.

Zero, yuksak Xudoning ruhoniysi, Salem shohi bo‘lgan ushbu Malkisidq, shohlarni qirib tashlagan jangdan qaytib kelayotgan Ibrohimni qarshi olib, unga baraka berdi; Ibrohim ham unga hamma narsadan o‘ndan bir ulush berdi. Avvalo, talqin qilinsa, u Solihlik Shohi, undan keyin esa Salem Shohi, ya’ni Tinchlik Shohidir. U otasiz, onasiz, nasabsiz, kunlarining boshlanishi ham, hayotining oxiri ham yo‘q; balki Xudoning O‘g‘liga o‘xshatilib, to abad ruhoni bo‘lib qoladi. Endi qaranglar, bu zot naqadar ulug‘ edi, hatto ota-bobolar boshlig‘i bo‘lgan Ibrohim ham o‘ljadan unga o‘ndan birini bergan edi.

Rostdan ham, Levining o‘g‘illaridan bo‘lib, ruhoniylilik xizmatini qabul qilganlar qonunga muvofiq xalqdan, ya’ni o‘z birodarlaridan, o‘ndan bir ulushni olish haqida amrga egadirlar, garchi ular ham Ibrohimning pushtidan chiqqan bo‘lsalar-da:

Lekin nasabi ulardan hisoblanmagan kishi Ibrohimdan ushr oldi va va‘dalarga ega bo‘lgan zotni duo qildi. Va hech qanday e’tirozsiz, kichikroq ulug‘rog‘i tomonidan duo qilinadi. Bu yerda o‘ladigan odamlar ushr oladilar; u yerda esa tirikligi haqida guvohlik berilgan Zot ushr oladi. Va, shunday deyish joiz bo‘lsa, ushr oladigan Leviy ham Ibrohim orqali ushr to‘ladi. Chunki Malkisidq unga ro‘baro‘ bo‘lgan paytda, u hali otasining belida edi. Ibroniylarga 7:1–10.

Melkisedek mavzusida hozirgi haqiqatga oid juda ko‘p narsalar bor, biroq men shunchaki Pavlus ahdga mansub kishilarning bashoratli xususiyatlarini bevosita o‘rgatishini ko‘rsatmoqdaman; bu bilan men ilhomlangan guvohlikdagi, Muqaddas Yozuvdagi guvohligi Xudoning insoniyat bilan tuzgan ahdining bashoratli yo‘nalishida bir yo‘l-belgisini ko‘rsatib beradigan erkaklar va ayollarni nazarda tutyapman. Pavlus, Sinayda levilik ruhoniyligi o‘rnatilishidan oldin yashagan Melkisedek, demakki, levilik ruhoniyligi mavjud bo‘lishidan to‘rt yuz yildan ham ortiq vaqt avval yashagan bo‘lsa-da, Leviydan ushr qabul qilganini bevosita o‘rgatadi. Levilik ruhoniyligida bo‘lish uchun, sen o‘zining qondan kelib chiqishini Leviydan ekanini isbotlay oladigan leviy bo‘lishing kerak edi. Melkisedek esa o‘z nasl-nasabining Leviy naslidan ekanini ko‘rsata olmas edi, chunki Leviy hali

tug‘ilmagan edi.

Odam Ato va Momo Havoga Xudoning ahdini ifodalaydigan bashorat silsilasi aslida ikki ahddan iborat. Birinchisi oddiy bir sinov bilan bog‘liq hayot ahd edi. Qulash va sinovning muvaffaqiyatsiz yakunidan so‘ng, keyingi ahd kiyim-bosh ta‘minlash uchun qo‘zining qonini o‘z ichiga oldi. So‘ngra kamalak, Nuh va qurbongohdagi sajda orqali ifodalangan Xudoning insoniyat bilan tuzgan ahd bo‘ldi. Keyin Ibtido kitobining o‘n birinchi bobida ibroniylar deb ataladigan tanlangan bir xalq bilan Xudoning ahd boshlandi. Bu hikoyalarning har birida Muqaddas Kitob qahramonlari ahd odamlari yoki ahd ayollaridir.

Ibtido kitobining o‘n birinchi bobida tanlangan xalq bilan hayot ahdining boshlanishi bayon etiladi; va u aynan Nimrod g‘isht va qorishma bilan ifodalangan o‘lim ahdini o‘rnatgan joyda bayon etiladi; bu esa qurbongoh ifoda etgan, yo‘nilmagan toshlar va qorishmasizlikning qalbakilashtirilgan soxtasi edi. Opa Uayt bizga qurbongoh Masihni ifoda etishini bildiradi; shunday ekan, qalbaki din bo‘lgan Nimrodning dini qalbaki Masihni ifoda etadi.

Va ular bir-birlariga dedilar: “Qani, g‘isht tayyorlaylik va ularni yaxshilab pishiraylik”. Ularda tosh o‘rniga g‘isht, ohak o‘rniga esa smola bor edi. Ibtido 11:3.

Agar Menga toshdan qurbongoh qilsang, uni yo‘nilgan toshdan qurma; chunki agar unga asbobingni tekkizsang, uni bulg‘agan bo‘lasan. Chiqish 20:25.

“Biz muqaddas bilan oddiyni aralashtirib yuborish xavfi ostidamiz. Xudodan kelgan muqaddas olov sa’y-harakatlarimizda qo‘llanilishi kerak. Haqiqiy qurbongoh — Masihdir; haqiqiy olov esa Muqaddas Ruhdir. Bizning ilhomimiz shudir. Faqat Muqaddas Ruh insonni yetaklab, yo‘l ko‘rsatganidagina u ishonchli maslahatchi bo‘la oladi. Agar biz Xudodan va Uning tanlanganlaridan yuz o‘girib, begona qurbongohlardan so‘rashga borsak, qilgan ishlarimizga yarasha javob olamiz.” Selected Messages, book 3, 300.

Boshqa haqiqatlar qatorida, Ibtido kitobining o‘n birinchi bobidan bashoratli tarzda kelib chiqadigan saboqlardan biri shuki, u bashoratli bir yo‘nalishning boshlanishini ifodalaydi. Nuh to‘foni bashoratli ajralishni belgilaydi. Nuh kemadan chiqqanida sajda-ibodatning yangi bir usuli bo‘lishi kerak edi, va sajda-ibodat usuli har doim Qobil va Hobil tarixida ko‘rsatilganidek, sajda qiluvchilarning ikki toifasini vujudga keltiradi. Ibtido o‘n birinchi bob — yangi bir dunyo bo‘lib, uning boshlang‘ich tarixi yakuniy tarixning asosiy hikoyasiga aylanadi; ayni o‘sha paytda Xudoning oxirgi kun ahd xalqi Yakshanba qonuni inqirozi chog‘ida Bobildan o‘n birinchi soat ishchilarini chaqirib chiqaradi. Nimrod Yakshanba qonuni inqirozi davridagi gunoh odamidir, va Som — ya‘ni Ibrohim — ayni o‘sha inqirozdagi Xudoning odamidir. Ibtido o‘n birinchi bobidagi sohib yuborilish va tillarning chalkashishi Nuh kemadan chiqqanidan ko‘p o‘tmay boshlandi. O‘n birinchi bobning mavzusi ikki ahddir, va hikoya Ibrohim ahdining uchinchi qadami yigirma ikkinchi bobda bayon etilganda o‘z yakuniga yetadi.

O‘n birinchi bob — yigirma ikkinchi bobda omega tarixiga yetib boradigan Ibrohim naslining alfa tarixidir. Nimrodning Bobili haqidagi boshlang‘ich hikoya ham, Ishoqning qurbonlikka keltirilishi haqidagi yakuniy hikoya ham, ikkalasi ham insoniyat ustidan chiqariladigan so‘nggi hukmni ifodalaydi. Bu nasl Nimrodning minorasidan boshlanib, Ishoqning qurbonlikka keltirilishigacha

cho‘ziladi va bu chiziq bir-biriga zid bo‘lgan ikki qurbonlik bilan cho‘qqisiga yetadi. Nimrodning qurbonligi Xudoning ijro etuvchi hukmini qabul qiladi, Ibrohimning hukmi esa Xudoning barakasini qabul qiladi. Nimrod — o‘n birinchi bobning alfa qismi, Ibrohim esa yigirma ikkinchi bobning omega qismidir. Omega har doim, ibroniy alifbosiga ko‘ra, kamida yigirma ikki karra buyukroq bo‘ladi va tillarni chalg‘itib yuborish hamda xalqlarni yer yuzi bo‘ylab tarqatishda namoyon bo‘lgan qudratdan xochning qudrati ancha ustun keldi. Nimrodning minorasi 9/11 dagi Egizak minoralarni ifodalaydi, Ishoqning qurbonlikka keltirilishi esa yakshanba qonunini ifodalaydi.

Tanlangan xalq bilan bo‘lgan ahdning chizig‘i o‘n bir sonining ramzi bilan boshlanadi va yigirma ikki sonining ramzi bilan yakunlanadi. Bu chiziq Nimrodning alfa tarixida ham, Ibrohimning omega tarixida ham sinov muddatining yopilishida tugaydi. Nimrod va Ibrohimning ayni tarixi Muqaddas Kitobning birinchi kitobida bayon etilgan bo‘lib, u Nuh to‘fonining juda yaqindagi vayronagarchiligidan keyin qolgan bo‘laklarni yig‘ib olish manzarasi doirasida joylashtirilgan. Muqaddas Kitobning birinchi kitobida ikki ahdning tasviri o‘n birinchi bobdan yigirma ikkinchi bobgacha bo‘lgan chiziqda sinov muddatining yopilishini ko‘rsatib beruvchi ikki guvohni taqdim etadi.

Nohaq bo‘lgan hanuz nohaqlik qilsin; iflos bo‘lgan hanuz ifloslikda qolsin; solih bo‘lgan hanuz solihlik qilsin; muqaddas bo‘lgan esa hanuz muqaddas bo‘lsin. Vahiy 22:11.

Nimrod hanuz nohaq va iflos bo‘lib qoladi, Ibrohim esa Ibtido 11–22 ning alfasida qanday ko‘rsatilgan bo‘lsa, shuningdek Vahiy 22:11 ning omegasida ham, hanuz solih va muqaddas bo‘lib qoladi. Sinov muddati yopilishidan naq oldin, 10-oyatda bu kitobdagi bashorat so‘zlarini muhrlamaslik haqida bir e‘lon beriladi. Sinov muddati yopilishidan naq oldin, undan keyingi oyatning o‘zida, Vahiy kitobida muhrdan yechilishi lozim bo‘lgan bir bashorat bo‘lishi kerak. O‘n birinchi oyatdan ikki oyat keyin, Masih o‘sha bashoratni muhrdan yechish uchun kalitni taqdim etadi.

Va u menga dedi: “Bu kitobdagi bashorat so‘zlarini muhrlama, chunki vaqt yaqindir. Nohaq bo‘lgan nohaqligicha qolsin; nopok bo‘lgan nopokligicha qolsin; solih bo‘lgan esa solihligicha qolsin; muqaddas bo‘lgan esa muqaddasligicha qolsin. Va mana, Men tez orada kelaman; mukofotim O‘zim bilan, har bir kishiga o‘z ishiga yarasha berish uchundir.”

Men Alfa va Omegaman, ibtido va intihoman, birinchi va oxirgiman. Vahiy 22:10–13.

Yigirma ikkinchi bob butun Muqaddas Kitobning omega bobidir, va Vahiy kitobidagi muhrlangan bashoratni ochishning kaliti Masih Vahiy kitobining birinchi bobida barcha boshqa tamoyillardan ustun qo‘yib ta’kidlagan tamoyildir. Birinchi bob ibroniy alifbosining birinchi harfidir, yigirma ikkinchi bob esa oxirgisidir. Birinchi bobning to‘qqizinchi-o‘n birinchi oyatlarida Yuhanno o‘zini tanishtiradi va Masihni Alfa va Omega deb e‘lon qiladi.

Men, sizlarning birodaringiz va Iso Masihning qayg‘u-alamlari, shohligi hamda sabr-toqatida sizlarga hamroh bo‘lgan Yuhanno, Xudoning kalomi va Iso Masihning shahodati uchun Patmos deb ataladigan orolda edim. Rabbimiz kunida men Ruhda edim va orqamdan karnay sadosidek baland bir ovozni eshitdim. U shunday der edi: “Men Alfa va Omegaman, avvalgi

va oxirgi Zotman”; va: “Ko‘rganingni kitobga yozib, Osiyodagi yetti jamoatga yubor: Efesga, Smirnaga, Pergamga, Tiyratraga, Sardisga, Filadelfiyaga va Laodikiyaga.” Vahiy 1:9–11.

O‘n birinchi oyatda Yuhanno Patmosda, ammo o‘n ikkinchi oyatda u orqasiga o‘giriladi, va o‘sha yerdan boshlab u samoviy muqaddas maskandadir. Shunday qilib, 9/11-oyatlarda biz Yuhannoning guvohligini topamiz; u Isoni Alfa va Omega deb tanitadi, buni Iso allaqachon 8-oyatda O‘zi haqida aytgan edi:

Men Alfa va Omegaman, boshlanish va oxirman, deb aytadi Rabbiy, bor bo‘lgan, bo‘lgan va kelajakda keladigan Qodir Zot. Vahiy 1:8.

Sakkizinchi oyatda Yuhanno Masihning O‘zi haqida aytgan so‘zlarini yozmoqda. To‘qqizinchi oyatdan o‘n birinchi oyatgacha esa Yuhanno o‘zi haqida so‘zlamogda. Bu birinchi o‘n bir oyatda Masihni Alfa va Omega deb tanitadigan ikki guvohni ifodalaydi. To‘qqizinchi oyatdan o‘n birinchi oyatgacha bo‘lgan qism o‘ziga xos alohida fikriy birlikni tashkil etadi. Butun bob bilan bog‘liq bo‘lsa-da, bu oyatlarda Yuhanno o‘zi haqida so‘zlamogda; holbuki, to‘rtinchi oyatdan sakkizinchi oyatgacha Yuhanno ilohiyot nomidan Uning jamoatlariga murojaat qilmoqda. To‘rtinchi oyat sakkizinchi oyatda yakun topadigan bir fikriy birlikni boshlab beradi. Bu Masihning “bor bo‘lgan, hozir bor va kelajakda ham keladigan” degan boshlang‘ich xususiyatlari to‘rtinchi oyatda ta’riflanib, so‘ng sakkizinchi oyatda yana qayta tilga olinishi orqali tan olinadi.

Osiyodagi yetti jamoatga Yuhannodan: sizlarga hozir bor bo‘lgan, avval ham bo‘lgan va kelajakda keladigan Zotdan, Uning taxti oldida turgan yetti Ruhdan, hamda Iso Masihdan inoyat va tinchlik bo‘lsin. U sodiq Shohiddir, o‘liklar orasidan birinchi bo‘lib tug‘ilgandir va yer yuzidagi podshohlarning Hokimidir. Bizni sevgan, O‘z qoni bilan gunohlarimizdan yuvgan, bizni Xudoga va O‘z Otasiga shohlar va ruhoniylar qilgan Zotga abadulabad shon-shuhrat va hukmronlik bo‘lsin. Omin. Mana, U bulutlar bilan kelmoqda; va Uni har bir ko‘z ko‘radi, hatto Uni teshib yuborganlar ham; va yer yuzidagi barcha qabilalar U sababli fig‘on chekadi. Ha, omin.

Men Alfa va Omegaman, ibtido va intihoman, deydi Rabbiy — bor bo‘lgan, bo‘lgan va kelajakda keladigan Qodir Xudo. Vahiy 1:4–8.

Birinchi bobning dastlabki uch oyati sinov muddati yopilishidan sal oldin muhridan ochiladigan Iso Masihning vahiyini taqdim etadi, chunki uchinchi oyatda shunday deyiladi: “vaqt yaqindir.” “Vaqt yaqindir” degan ibora yigirma ikkinchi bobning o‘ninchi oyatidagi: “bu kitobning bashorati so‘zlarini muhrlama, chunki vaqt yaqindir”, degan bayonotning aynan o‘zidir. Muhridan ochilgan bashorat — Iso Masihning Vahiyidir.

To‘rtinchi oyat muhrlarning ochilishini boshlab beradi, va to‘rtinchi oyat Yuhannoning “Men, Yuhanno,” degan guvohligi bilan boshlanadi; so‘ng sakkizinchi oyatda O‘zini Masihning O‘zi tanitadi. Besh oyatning birinchisida insoniy guvoh, oxirida esa ilohiy Guvoh turadi. To‘rtinchi oyatda Samoviy Ota “bor bo‘lgan, bo‘lgan va kelajakda keladigan” Zot sifatida ko‘rsatiladi. Sakkizinchi oyatda esa Masih “bor bo‘lgan, bo‘lgan va kelajakda keladigan” Zot sifatida ko‘rsatiladi.

Iso Masihning Vahiysini muhrdan ochishning kaliti alfa va omega tamoyilidir. Birinchi va Oxirgi bo‘lgani holda, Masih o‘tmishda bo‘lgan va kelajakda bo‘ladigan Zot bo‘lishi bilan birga, hozir ham mavjuddir. Iso bilan Ota ikkovlari ham bo‘lgan, bor va yana kelajakda bo‘ladigan Xudo ekani haqidagi haqiqat Masihning Alfa va Omega sifatida namoyon etilishining yana bir ko‘rinishidir. U Alfa va Omega, Birinchi va Oxirgi, Boshlanish va Tugashdir; U boshida bo‘lgan va oxirida ham bo‘ladi. Qaysariya Filippida jamoatga berilgan saltanatning “kalitlari” Ishayo 22:22 da Eliyaqimning yelkasiga qo‘yilgan “kalit”ning o‘zidir. Vahiy kitobining alfası birinchi bob, omegasi esa yigirma ikkinchi bobdir; shu tariqa, biz Vahiy boblarida butun ibroniy alifbosini topamiz. O‘n uchinchi bob Amerika Qo‘shma Shtatlarining va shundan keyin dunyoning isyonini ifodalaydi. Birinchi bob Masihni Alfa va Omega sifatida taqdim etadi, yigirma ikkinchi bob esa ayni haqiqatni tasdiqlaydi, biroq birinchi bobda tilga olingan muhrdan ochilish bilan bog‘liq holda. Birinchi, o‘n uchinchi va yigirma ikkinchi boblar birgalikda “haqiqat” so‘zini hosil qiladigan uchta ibroniy harfni ifodalaydi.

Mattoning yigirma uchinchi bobida Iso farziylar va sadduqiylar ustiga sakkizta voy e‘lon qiladi. Yigirma ikkinchi bobning so‘nggi oyatida Masihning bahslashuvchan yahudiylar bilan muloqoti Dovudning jumbo‘gi bilan yakunlandi; bu jumboqni faqat alfa va omega tamoyilini tushunsangizgina hal qilish mumkin.

Farziylar bir joyga to‘planganlarida, Iso ulardan so‘radi: «Masih haqida nima deb o‘ylaysizlar? U kimning o‘g‘lidir?»

Unga dedilar: Dovudning O‘g‘li.

U ularga dedi: Unda Dovud qanday qilib Ruhda Uni Rabbiiy deb atab shunday deydi: “Rabbiiy mening Rabbiiymga dedi: Men dushmanlaringni oyoqlaring ostiga poyandoz qilgunimcha, Sen Mening o‘ng tomonimda o‘tir”? Bas, agar Dovud Uni Rabbiiy deb atasa, U qanday qilib uning o‘g‘li bo‘ladi?

Va hech kim Unga bir og‘iz ham javob bera olmadi; o‘sha kundan boshlab esa hech kim Unga yana savol berishga jur‘at etmadi. Matto 22:41–46.

Yigirma ikkinchi bobning xulosasi ahd tarixidagi bir yo‘l belgini ko‘rsatadi. Yeremiyo ham haqiqatning shu yo‘nalishiga murojaat qiladi:

Egamizdan Yeremiyoga kelgan kalom shunday dedi: “Egamizning uyining darvozasida turib, o‘sha yerda bu kalomni e‘lon qilgin va aytgin: Ey Yahudoning barchangiz, Egamizga sajda qilish uchun bu darvozalardan kirayotganlar, Egamizning kalomini eshiting. Isroilning Xudosi, Lashkarlar Egasi shunday demoqda: yo‘llaringizni va ishlaringizni tuzating, shunda Men sizlarni bu joyda yashataman. Aldamchi so‘zlarga ishonmanglar: ‘Egamizning ma’badi, Egamizning ma’badi, Egamizning ma’badi — mana shular’, deb ayt manglar.”

Chunki agar sizlar yo‘llaringizni va amallaringizni chinakamiga tuzatsangizlar; agar bir odam bilan uning qo‘shnisi o‘rtasida adolatni chinakamiga amalga oshirsangizlar; agar musofirga, yetimga va beva ayolga zulm qilmasangizlar, bu joyda begunoh qon to‘kmasangizlar hamda o‘z zararingizga boshqa xudolarga ergashmasangizlar: unda Men sizlarni bu joyda,

ota-bobolaringizga bergan yurtida, abadulabad yashataman. Mana, sizlar foyda keltirmaydigan yolgʻon soʻzlarga ishonmoqdasizlar. Sizlar oʻgʻiray olasizlarmi, qotillik qila olasizlarmi, zino qila olasizlarmi, yolgʻondan qasam icha olasizlarmi, Baalga tutatqi tutata olasizlarmi va oʻzingiz bilmagan boshqa xudolarga ergasha olasizlarmi; soʻngra Mening nomim bilan atalgan bu uyda kelib huzurimda turib: “Biz bu barcha jirkanch ishlarni qilish uchun qutqarildik”, — deya olasizlarmi?

Mening nomim bilan ataladigan bu uy sizning koʻzingizda qaroqchilar iniga aylanib qoldimi? Mana, Men Oʻzim ham buni koʻrdim, — deydi Egamiz. Endi esa, Men avval nomimni qoʻygan joyim boʻlgan Shilohdagi makonimga boringlar va xalqim Isroilning yovuzligi tufayli Men unga nima qilganimni koʻringlar.

Endi esa, sizlar ana shu barcha ishlarni qilganingiz uchun, — deydi Egamiz, — Men sizlarga erta turib gapirdim, soʻzladim, ammo sizlar quloq solmadingizlar; Men sizlarni chaqirdim, ammo sizlar javob bermadingizlar; shu bois Men Oʻz nomim bilan atalgan, sizlar ishongan bu uyga ham, sizlarga va ota-bobolaringizga bergan bu joyga ham, Shilohga qilganimdek qilaman. Va Men butun aka-ukalaringizni, yaʼni Efrayimning butun zurriyodini huzurimdan quvib chiqarganim kabi, sizlarni ham Oʻz nazarimdan uloqtirib tashlayman. Shuning uchun sen bu xalq uchun ibodat qilma, ular uchun na faryod, na iltijo koʻtar, Menga shafolat ham qilma; chunki Men senga quloq solmayman. Yeremiyo 7:1–16.

Eremiyoga qadimgi Isroil uchun ibodat qilmaslik aytildi, chunki ular ortga qaytishning iloji qolmagan bir nuqtaga yetib kelgan edilar; xuddi yigirma ikkinchi bobning oxiridagi bahslashuvchan yahudiylar kabi. Muso (ahd odami) tanlangan ahd xalqini yoʻq qilish haqidagi Xudoning qarori bilan yuzma-yuz kelganida, Muso ibodat bilan shafolat qildi. Yettinchi bobda esa Eremiyoga aynan oʻsha ahd xalqi uchun ibodat qilmaslik aytiladi. Shiloʻning bashoriy tarixi, bir oyatda ifodalanganidek, gunohi qutqarib boʻlmas nuqtaga yetganda, Xudoning tanlangan ahd xalqini rad etishini koʻrsatuvchi satr ustiga satr dalil sifatida koʻrsatiladi.

Efrayim butlarga yopishib oldi: uni oʻz holiga qoʻying. Hoseya 4:17.

Ahd tarixida Xudo Oʻz ahdiy munosabatini nihoyasiga yetkazadigan nuqta muayyan bir yoʻl belgisidir. Oʻninchi sinovni belgilagan Yohua va Kalebning xabarining rad etilishi buning yana bir misolidir. Oradan bir necha bob oʻtgach, Yeremiyoga ham bu xalq uchun ibodat qilmaslik aytiladi.

Shuning uchun sen bu xalq uchun ibodat qilma, ular uchun na nido, na iltijo koʻtarma; chunki ular oʻz kulfatlari tufayli Menga faryod qiladigan vaqtda Men ularga quloq solmayman. Yeremiyo 11:14.

Yettinchi bobda Shiloah ramzi bilan ifodalangan yakshanba qonuni paytida laodikiyaliklarning tupurib tashlanishi bayon etiladi va U yaqin kelajakda nima “qilishini” koʻrsatib beradi.

Shuning uchun Men nomim bilan atalgan, sizlar ishonayotgan bu uyga ham, sizlarga va ota-bobolaringizga bergan oʻsha joyga ham, Shilohga qilganimdek qilaman. Va Men sizlarni Oʻz huzurimdan quvib chiqaraman, xuddi barcha birodarlaringizni, yaʼni butun Efrayim naslini quvib chiqarganimdek. Shuning uchun sen bu xalq uchun ibodat qilma, ular uchun na faryod,

na duo ko'targin, Men oldimda ular uchun shafolat ham qilma; chunki Men seni eshitmayman. Yereymiyo 7:14–16.

O'n birinchi bobda ibodat qilmaslik haqidagi amr, Yakshanba qonunidan keyin keladigan musibat zamonida o'zlarini topganlarida Laodikiyaliklarni qamrab oladigan qo'rquv haqidadir. Ular boshdan kechiradigan bu qo'rquv, ahdni rad etishlari tarixining doirasida bayon etilgan.

Bu ahdning so'zlarini eshitinglar va Yahudo erkaklariga hamda Quddus aholisiga aytinglar; Va ularga shunday deng,

Isroil Xudovandi Parvardigor shunday deydi;

Bu ahdning so'zlariga itoat etmaydigan odam la'natlangan bo'lsin. Men ota-bobolaringizni Misr yurtidan, temir o'choq ichidan olib chiqqan kunimda ularga shunday amr qilgan edim: mening ovozinga itoat etinglar va sizlarga buyurganlarimning hammasiga muvofiq ularni bajaranglar; shunda sizlar Mening xalqim bo'lasizlar, Men esa sizlarning Xudoyingiz bo'laman. Toki ota-bobolaringizga sut va asal oqib yotgan yurti berish haqida ichgan qasamyodimni bajo keltiray; bugun ham shundaydir.

Shunda men javob berib dedim: Shunday bo'lsin, ey Rabbim. Shunda Rabbim menga dedi,

Bu so'zlarning barchasini Yahudo shaharlarida va Quddus ko'chalarida e'lon qilib, shunday degin: Bu ahdning so'zlarini eshitinglar va ularga amal qilinglar. Chunki Men ularni Misr yurtidan olib chiqqan kunimdan tortib to shu kungacha ota-bobolaringizni qayta-qayta qattiq ogohlantirdim, tong saharda turib ogohlantirib dedim: Ovozinga itoat etinglar. Ammo ular itoat etmadilar, quloqlarini ham solmadilar, balki har biri o'zining yovuz yuragi xayoliga ko'ra yurdi. Shuning uchun Men ularga bu ahdning barcha so'zlarini keltiraman; Men ularga ularni bajarishni amr etgan edim, ammo ular ularni bajarmadilar.

Egamiz menga dedi: "Yahudo odamlari orasida ham, Quddus aholisi orasida ham fitna topildi. Ular Mening so'zlarimni eshitishni rad etgan ota-bobolarining gunohlariga qaytib ketdilar; boshqa xudolarga ergashib, ularga xizmat qildilar: Isroil xonadoni ham, Yahudo xonadoni ham Men ularning ota-bobolari bilan tuzgan ahdimni buzdi."

Shuning uchun Egamiz shunday deydi: Mana, Men ularning boshiga shunday kulfat keltiraman-ki, undan qochib qutula olmaydilar; ular Menga faryod qilsalar ham, Men ularga quloq solmayman. Shunda Yahudo shaharlari va Quddus aholisi borib, o'zlari tutatqi tutatadigan xudolarga faryod qiladilar; ammo kulfatlari vaqtida ular aslo o'sha xudolar tomonidan qutqarilmaydilar. Ey Yahudo, shaharlaring nechta bo'lsa, xudolaring ham shuncha bo'ldi; Quddus ko'chalari nechta bo'lsa, sizlar o'sha sharmandali narsaga atab shuncha qurbongohlar, ya'ni Baalga tutatqi tutatish uchun qurbongohlar qurdingizlar.

Shu sababli sen bu xalq uchun ibodat qilma, ular uchun na faryod qil, na duo ayt; chunki ular balo-kulfatlari bois Menga yolvorgan paytda Men ularni eshitmayman. Yereymiyo 11:1–14.

Yuz qirq to'rt ming orasida bo'lish uchun nomzod bo'lganlarning tirilishi Vahiy 11:11 da ko'rsatilgan; ularning yakuniy yig'ilishi esa Ishayo 11:11 da ko'rsatilgan; ajdaho, mahluq va soxta payg'ambarning tashqi safi esa Doniyor 11:11 da ko'rsatilgan; yakshanba qonuniga oid begona

o‘tlar ustidan hukm Hizqiyo 11:11 da ko‘rsatilgan, va nodon bokiralarning boshiga tushadigan jazo hamda qo‘rquv Eremiyo 11:11 da ko‘rsatilgan.

Bu xalq uchun ibodat qilmaslik haqidagi amr Matto kitobining yigirma ikkinchi bobining so‘nggi oyatlaridagi yo‘l-belgidir, yigirma uchinchi bob esa Adventizm ustiga sakkizta voy holatini aniqlab beradi. Yigirma uchinchi bob yo 1844-yil 22-oktyabr, yo Yakshanba qonunidir. Bu yo‘l-belgilarning ikkalasi ham nikohning bajo keltirilishidir, nikoh esa bir kelin bilan bir kuyov o‘rtasidadir; ular bir tan bo‘lib birlashadilar. Nikohning to‘la ado etilishi kafforatni, yoki “bir-at-one-ment bo‘lish”ni ifodalaydi. Inson Xudoning suratida yaratilgan, va U erkak bilan ayolni yaratdi. Ularning zurriyoti erkakdan yigirma uchta, ayoldan esa yigirma uchta xromosoma bilan ifodalanadi. Ularning birgalikdagi qirq oltita xromosomasi ma‘badni tashkil etadi. Har bir shaxs ma‘baddir, chunki bilmaydilmiki, sizlar Rabbiyning ma‘badisizlar?

Nikohning kamol topishi, ya‘ni ikkisi bir bo‘lganda, yigirma uchdan iborat ikki ma‘badning birlashib, qirq oltidan iborat bitta ma‘badni hosil qilishidir. Masih ma‘badni quradigan Zotdir, va U O‘z jamoatini O‘zining erkak ma‘badi bilan qo‘shilishi lozim bo‘lgan ayol ma‘bad sifatida bunyod etadi. Bu bog‘lanish insoniy ma‘bad Xudoning ma‘badidagi Eng Muqaddas Joyda Ilohiylik bilan birlashganda yuz beradi. “Yigirma uch” yuz qirq to‘rt mingning muhrlanishining ramzidir, va bu ish yigirma uch yuz yillik bashoratning oxirida boshlangan. Matto yigirma uch Laodikiyadagi Yettinchi kun Adventistlariga qarshi e‘lon qilingan hukmdir; ular yuz qirq to‘rt mingning qalbakilashtirilgan soxtasidir.

Bir yuz qirq to‘rt ming — yettidan bo‘lgan sakkizinchisidir; ular sakkizinchi kuni tiriltiriladiganlardir; ular Nuhning kemasidagi sakkiz jondir; ular Sethning sakkiz avlodidir; va ularning peshonalaridagi muhr sakkizinchi kuni amalga oshiriladigan sunnat orqali timsollangan edi. Ular sakkizinchi kuni xizmat uchun moylanadigan ruhoniylardir; va yigirma uchinchi bobda Adventizm ustiga aytilgan sakkizta voy so‘zi, qalbaki sakkizga qarshi chiqarilgan hukmdir.

Aqilsiz bokira qizlar ustidan e‘lon qilingan voy oldidan, yigirma ikkinchi bobning so‘nggi oyatida Xudoning xalqiga muhr bosilishi keladi. Yigirma ikkinchi bob Ibtidodagi yigirma ikkinchi bobga mos keladi, chunki Eski Ahdning birinchi kitobi Yangi Ahdning birinchi kitobining timsolidir. Matto kitobining o‘n birinchi bobidan yigirma ikkinchi bobigacha davom etuvchi, o‘n ikki bobni ifodalovchi bashoratli chiziqning markazida, ana shu o‘n ikki bobning oltinchisi bo‘lgan o‘n oltinchi bob turadi; u yerda Simon Barjona ismi Butrusga o‘zgartirilgan.

Men senga ham aytaman: sen Butrussan, va Men O‘z jamoatimni mana shu qoya ustiga quraman; va do‘zax darvozalari unga qarshi ustun kelolmaydi. Matto 16:18.

Matto kitobining o‘n birinchi bobidan yigirma ikkinchi bobigacha 459 oyat bor. O‘rta oyat o‘n oltinchi bobning o‘n yettinchi oyatidir, biroq bu oyatni o‘n sakkizinchi va o‘n to‘qqizinchi oyatlardan ajratib bo‘lmaydi, chunki ular bitta bayonotdir.

Iso unga javob berib dedi: “Baxtlisan sen, Simun Barjona, chunki buni senga tana va qon ochib bermadi, balki osmondagi Otam ochib berdi. Men ham senga aytaman: sen Butrussan, va Men O‘z jamoatimni mana shu qoya ustiga quraman; do‘zax darvozalari unga bas kelolmaydi. Men

senga Osmon Shohligining kalitlarini beraman; yer yuzida nimani bog‘lasang, osmonda bog‘langan bo‘ladi; va yer yuzida nimani yechsang, osmonda yechilgan bo‘ladi.” Matto 16:17–19.

O‘n birinchi bobdan yigirma ikkinchi bobgacha bo‘lgan boblarning ayni markazida masihiylik uchun asosiy ahd bayonoti turadi. O‘sha bayonotda Simunning ismi Butrusga o‘zgartiriladi; ingliz alifbosidagi har bir harf egallagan soniy o‘rinni qo‘llasangiz — masalan, “a” bir, “z” esa yigirma olti — “p” 16, “e” 5, “t” 20, yana bir “e” 5 va “r” 18 ekanini ko‘rasiz. $16 \times 5 \times 20 \times 5 \times 18$ ni ko‘paytirsangiz, natija 144,000 bo‘ladi, va ahd munosabatining ramzi bo‘lgan Butrus ismining o‘zgartirilishiga ishora 16-bob 18-oyatda uchraydi; Butrus ismining birinchi harfi 16 soni, oxirgi harfi esa 18 sonidir. Bularning barchasi o‘n bir ramzi bilan boshlanib, yigirma ikki ramzi bilan tugaydigan o‘n ikki bobning markazida joylashgandir.

O‘sha qator Ibtido kitobining o‘n birinchi bobidan yigirma ikkinchi bobigacha bo‘lgan qismida ham uchraydi, va o‘sha qatorda 305 oyat bor bo‘lib, bu o‘n yettinchi bob va o‘n birinchi oyatni o‘sha qatorning markazi sifatida belgilaydi. Eski Ahdning birinchi kitobidagi o‘n ikki bobdan iborat o‘sha qator Ibrohim bilan tuzilgan ahdni ko‘rsatadi hamda Yangi Ahdning birinchi kitobidagi ayni boblarda omega qatori bilan uchrashadigan alfa qatorini ifodalaydi. Matto kitobidagi omega qatorining markazi yakshanba qonuni paytida ko‘tariladigan ahd alomati bo‘lgan yuz qirq to‘rt mingning ahdiy munosabatidagi eng yuksak nuqtadir. Ibtidodagi qatorning markaziy oyati nafaqat markaziy oyatni, balki Ibrohim bilan tuzilgan uch qismli ahdning ikkinchi yoki o‘rta bosqichini, shuningdek, xuddi shunday darajada ahdning alomatini ham ko‘rsatadi.

Sizlar sunnat teringizning etini kestirasizlar; va bu Men bilan sizlarning orangizdagi ahdning belgisi bo‘ladi. Ibtido 17:11.

Bu masalalarni keyingi maqolada davom ettiramiz.

“Shundan so‘ng, u tuproq va axlatni, soxta javohirlar hamda qalbaki tangalarni supurar ekan, bularning barchasi bulut misol ko‘tarilib derazadan chiqib ketdi va shamol ularni olib ketdi. G‘ala-g‘ovur ichida men bir lahzaga ko‘zlarimni yumdim; ularni ochganimda, axlatning bari yo‘qolgan edi. Qimmatbaho javohirlar, olmoslar, oltin va kumush tangalar esa xonaning hamma joyiga mo‘l-ko‘l sochilib yotar edi.

So‘ng u stol ustiga avvalgisidan ancha kattaroq va go‘zalroq bir sandiqchani qo‘ydi va gavharlarni, olmoslarni, tangalarni hovuchlab yig‘ib, sandiqchaga tashladi; hatto ba‘zi olmoslar igna uchidan ham kattaroq bo‘lmagan bo‘lsa-da, oxir-oqibat bittasi ham qolmadi.

So‘ng u meni: “Kel va ko‘r”, deb chaqirdi.

“Men sandiqqa qaradim, ammo ko‘zlarim bu manzaradan qamashib ketdi. Ular avvalgi ulug‘vorligidan o‘n barobar ko‘proq porlar edi. Men ularni qumga sochib yuborib, oyoqlari ostida tuproqqa bosib-payhon qilgan o‘sha yovuz kishilarning oyoqlari tufayli qum ichida sayqallangandek bo‘lib qoldi, deb o‘yladim. Ular sandiq ichida go‘zal tartib bilan, har biri o‘z o‘rnida joylashtirilgan edi; ularni tashlab yuborgan odamning mashaqqatidan hech qanday iz ko‘rinmas edi. Men haddan ziyod quvonchdan hayqirdim, va o‘sha hayqiriq meni uyg‘otib

yubordi.” Early Writings, 83.

“Rabbimizning kelishini siz haddan tashqari uzoq deb bilayapsiz. Men keyingi yomg‘ir [yarim tunda yangragan] faryod singari to‘satdan va o‘n baravar qudrat bilan kelayotganini ko‘rdim.” Spalding and Magan, 5.

Shoh ulardan so‘ragan donolik va fahmga oid barcha masalalarda, ularni o‘zining butun saltanatidagi barcha sehrarlar va munajjimlardan o‘n baravar afzal deb topdi. Doniyor 1:20.